

Oponentní posudek na diplomovou práci

Michal Řehořek: Ústavněprávní aspekty korespondenčního hlasování

při výkonu volebního práva

Předložená diplomová práce je věnována dílčímu aspektu volebního práva, kterým je korespondenční hlasování, jako jeden z možných doplňkových způsobů, jakým lze ve volbách odevzdávat hlasy oprávněnými voliči. Za hlavní cíl své práce, jak autor uvádí v Úvodu, považuje zodpovězení otázek: „Mělo by být korespondenční hlasování zavedeno v České republice? A pokud ano, pak v jaké podobě?“ (s. 2 odst. 4).

I když zřejmě prvotním podnětem k volbě tématu byl problém absentismu ve volbách a následně též vyvolávané pochybnosti týkající se legitimacy zejména Senátu Parlamentu ČR, diplomant zacílil své úsilí na zajištění „*srovnatelného*“ přístupu k výkonu volebního práva“ (s. 1 odst. 3) pro všechny oprávněné voliče, vzdor reálným překážkám, jež jim mohou výkon volebního práva komplikovat. Ústavně právní kontext korespondenčního hlasování pak autor dovozuje zejména z požadavku „naplnění základního práva občanů na výkon volebního práva, jako je rovnost a všeobecnost, ze strany státu...“ (s. 11 odst. 3), kdy „... by stát měl naplňovat právo na svobodné volby a zajišťovat pro své občany reálnou možnost výkonu tohoto práva, a to v co nejširší možné míře“ (s. 39 odst. 5).

Diplomová práce Michala Řehořka má 85 stran textu, který autor člení do devíti částí, jež opatřil stručným Úvodem (s. 1-2) a Závěrem (s. 83-85). Textu je předřazen Obsah (bez uvedení stránek), za text je zařazen seznam Použitých pramenů a literatury (s. 86-91), za ním následují Přílohy, jež zahrnují příklady formulářů pro vykonání korespondenčního hlasování ve vybraných zemích a dále korespondence diplomanta při zjišťování údajů o využití voličských průkazů v ČR, včetně jejich tisku (bez označení stránek).

Co se týče práce s uvedenými prameny, k přednostem práce jistě patří, že se autor seznámil s dostupnou literaturou k danému tématu. Pochybnosti mám o korektnosti řady uváděných odkazů. Těch je formou poznámek pod čarou uvedeno v práci 195, včetně odkazů na ustanovení zákonů. Problém podle mého názoru spočívá v tom, že autor až na výjimky neoznačuje převzaté názory uvozovacími znaménky, takže nelze odlišit to, co je převzaté a co vlastní úvaha či závěr. Navíc má zvláštní oblibu ve zdvojení odkazů za větou a není jasné, zda jde o další upozornění, kde všude si má čtenář doplnit informace, resp. považuje za nutné násobně dokládat jednu skutečnost. Obdobné platí zřejmě i u odkazů na ustanovení zákonů. Jako příklad lze uvést s. 4 odst. 3 o způsobech veřejného hlasování, konkrétně jde o zvednutí ruky, „... kdy poslanci a senátoři hlasují *též* zdvižením ruky“. Není zřejmé, zda ono „*též*“ se vztahuje k výše uvedenému povstání, zařazení se za kandidáta anebo k jinému způsobu projevu vůle člena Parlamentu, který si ovšem čtenář musí dohledat podle odkazů v jednacích řádech.

Jádro diplomové práce spatřuji zejména v částech čtvrté až sedmé, kdy autor metodologicky postupuje tak, že po seznámení se s doposud předloženými pěti návrhy zákonů obsahujících zavedení korespondenčního hlasování v České republice jejich jednotlivé instituty vzájemně porovnává a hodnotí.

Přínosem diplomové práce je nepochybně též snaha o komparaci, resp. uvedené příklady zemí, které korespondenční hlasování již využívají, stejně jako jejich kategorizace vycházející ze zprávy Benátské komise z roku 2004. Argumentaci autora by jistě posílily v práci chybějící údaje o zvýšení volební účasti v jednotlivých zemích po zavedení korespondenčního hlasování.

Nesdílím přesvědčení autora, že hlavní příčinou neúčasti voličů ve volbách a to jak v ČR, tak za jejími hranicemi, je doposud malá snaha státu o vytváření podmínek k realizaci aktivního volebního práva občanů, stejně jako za spekulativní považují uváděné odhady občanů ČR, kteří žijí dlouhodobě v zahraničí a mají údajně zájem o uplatnění svého aktivního volebního práva.

Z dílčích připomínek k textu pak příkladmo uvádím, s tím, že by bylo vhodné je blíže vysvětlit v průběhu ústní obhajoby:

- s. 1 odst. 3 ale i s. 16-17 – pokud autor dovozuje požadavek „srovnatelného přístupu“ z principu svobodných voleb, znamená pro něj nezavedení korespondenčního hlasování v ČR zpochybnění tohoto principu?
- s. 15 i s. 17 – týkající se cenzu pobytu v ČR, kdy jej autor neznámo proč spojuje s volbami do obecních a krajských zastupitelstev pro občany ČR (?) a současně hovoří o „dlouhodobém“ pobytu cizinců, resp. především evropských občanů v příslušném volebním obvodu (?);
- s. 80 – z jakého důvodu si autor myslí, že povinnost zalepování obálek znamená „nutnou změnu současného volebního systému“; stejně jako proč by měl být zaváděn jednokolý volební systém (zřejmě při volbách do Senátu) jen proto, aby bylo ulehčeno využití distančního hlasování?
- Z textu není ani zřejmé, jak přijetí volebního kodexu, jako „nejlepší“ řešení může přispět ke „stabilizaci volebního systému jako celku“?
- s. 83 odst. 2 – proč autor považuje problematiku elektronického hlasování za „metodu spíše nevhodnou“?

Předloženou diplomovou práci **doporučuji** k ústní obhajobě. V případě jejího úspěšného průběhu, navrhuji hodnocení známkou „velmi dobře“.

V Praze 8. června 2017

JUDr. Věra Jirásková, CSc.
Katedra ústavního práva PF UK